

Minister Sprawiedliwości

Warszawa, dnia 22 listopada 2012 r.

BH-1-041-1004/12/3

DPrC-I-071-64/12

dot. BPS/043-19-754/12

p. R. Rogalski
Biuro Prac Senackich
wpłynęło dn. 26.11.12
nr 9754 podpis

KABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 23.11.12.
nr 5324 podpis

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

hmowy Pewie Montu!

W odpowiedzi na oświadczenie złożone podczas 19. posiedzenia Senatu RP w dniu 18 października 2012 r. przez pana senatora Ryszarda Knosalę, przekazane przy piśmie z dnia 24 października 2012 r., znak BPS/043-19-754/12, w sprawie rozwiązań legislacyjnych umożliwiających rozstrzygnięcie przez sąd opiekuńczy o kontaktach rodziców z dzieckiem w ramach postępowań o pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Zgodnie z art. 107 § 1 i 2 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788), zwanej dalej „k.r.o.”, jeżeli władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom żyjącym w rozłączeniu, sąd opiekuńczy może ze względu na dobro dziecka określić sposób jej wykonywania. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka. Sąd może pozostawić władzę rodzicielską obojgu rodzicom, jeżeli przedstawili zgodne z dobrem dziecka porozumienie o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem, i jest zasadne oczekiwanie, że będą współdziałać w sprawach dziecka. Rodzeństwo powinno wychowywać się wspólnie, chyba że dobro dziecka wymaga innego rozstrzygnięcia.

Odnosnie do składu sądu opiekuńczego, jaki rozpoznaje sprawy o kontaktach rodziców z dzieckiem oraz o pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej należy wskazać, że zasadą wynikającą z art. 47 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.),

zwanej dalej „k.p.c.”, który ma zastosowanie także w postępowaniu nieprocesowym poprzez odesłanie z art. 13 § 2 k.p.c., jest rozpoznawanie spraw w składzie jednego sędziego. Rozpoznanie sprawy w innym składzie może nastąpić, jeżeli stanowi tak przepis szczególny. Przepisem takim jest art. 509 k.p.c., stosownie do którego sprawy o przysposobienie, o pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej w pierwszej instancji sąd rozpoznaje w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.

Na podstawie art. 219 k.p.c. sąd może zarządzić połączenie kilku oddzielnych spraw toczących się przed nim w celu ich łącznego rozpoznania lub także rozstrzygnięcia, jeżeli są one ze sobą w związku lub mogły być objęte jednym pozwem. Przepis ten nie ma jednak zastosowania m.in. do spraw rozpatrywanych przez sąd orzekający w różnych składach. Połączenie takich spraw i ich łączne rozpoznanie skutkowałoby nieważnością postępowania (zob. art. 379 pkt 4 k.p.c.)

Zgodnie z przedstawionymi wyżej przepisami w sprawie dotyczącej repartycji władzy rodzicielskiej między rodzicami żyjącymi w rozłączeniu (art. 107 k.r.o.) można orzec o kontaktach z dzieckiem tylko wtedy, jeżeli sprawa ta toczy się w składzie jednoosobowym na skutek wniosku o powierzenie wspólnej władzy rodzicielskiej – wtedy nie ma kolizji co do składu sądu. Można połączyć obie sprawy, gdyż w obu właściwy jest sąd w składzie jednego sędziego. Natomiast gdy z treści wniosku wynika możliwość jakiegokolwiek uszczuplenia władzy rodzicielskiej wymagany jest skład ławniczy a rozstrzygnięcie w tym składzie o kontaktach narażone byłoby na nieważność. Tak samo nie można orzec o kontaktach w sprawach o ograniczenie władzy rodzicielskiej, w których podstawą rozstrzygnięcia jest art. 109 k.r.o., jak też w sprawach o pozbawienie i zawieszenie władzy rodzicielskiej.

Należy się zgodzić, że łączenie spraw służy w postępowaniu cywilnym sprawności i ekonomice orzekania, a także zapobiega wydawaniu sprzecznych ze sobą rozstrzygnięć. Możliwość łączenia spraw jest tym bardziej pożądana w postępowaniach opiekuńczych, że sprawność postępowania nie jest tu celem samym w sobie lecz służy jak najszybszemu przeciwdziałaniu zagrożeniom dobra dziecka.

Mając powyższe na względzie Minister Sprawiedliwości popiera rozwiązania legislacyjne umożliwiające rozstrzygnięcie przez sąd opiekuńczy o kontaktach rodziców z dzieckiem w ramach postępowań o pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej. W tym zakresie należy wskazać, że w dniu 16 września 2011 r. Sejm

uchwalił z przedłożenia rządowego, przygotowaną przez działającą przy Ministrze Sprawiedliwości Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego, ustawę o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381). Należy wskazać, że projekt tej ustawy (druk nr 4332 Sejmu VI kadencji) pierwotnie obejmował propozycję uchylecia art. 509 k.p.c. Propozycja ta oparta była na założeniu, że udział ławników w rozpatrywaniu spraw wskazanych w art. 509 k.p.c. jest zbędny i nie przyczynia się do wszechstronniejszego ich rozpoznawania. Ponadto zmiana ta miała pozwolić na uniknięcie kolizji co do składu sądu, gdy jednocześnie (w jednym postępowaniu) rozpatrywana miałyby być sprawa opiekuńcza, dla której właściwy jest skład ławniczy (ograniczenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej) i sprawa, w której właściwy jest skład jednoosobowy (np. sprawa o kontakty z dziećmi). Niestety, przedmiotowa propozycja nie spotkała się z akceptacją sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach i nie została objęta jej sprawozdaniem o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (druk nr 4497 Sejmu VI kadencji). Zmiana ta nie została też zawarta w ww. ustawie z dnia 16 września 2011 r.

Niezależnie od powyższego Minister Sprawiedliwości rozważy wprowadzenie propozycji regulacji umożliwiających rozstrzyganie przez sąd opiekuńczy o kontaktach rodziców z dzieckiem w ramach postępowań o pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej – przy opracowywaniu kolejnej nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego.

z upoważnienia

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Michał Królikowski

Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU